

koniklec
ekocentrum

01/71 ZO ČSOP Koniklec, p.s.
Výroční zpráva 2023

Základní organizace 01/71 Koniklec je pobočným spolkem Českého svazu ochránců přírody zapsaným ve spolkovém rejstříku vedeném Městským soudem v Praze pod spisovou značkou L 49118. Od roku 2016 je držitelem Certifikátu poskytovatele environmentální výchovy EV+, obnoveného v roce 2022 do roku 2026. Od roku 2010 je členem Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina a od roku 2018 je členem Asociace společenské odpovědnosti. V roce 2016 jsme založili Pozemkový spolek Koniklec, který obhospodařuje mokřad Na Beránku a od roku 2020 také mokřad v Cholupicích. V květnu 2023 proběhlo strategické plánování na roky 2023–2026. V prosinci 2023 jsme uzavřeli smlouvu s AOPK o zajištění provozu informačního střediska pro chráněnou krajinnou oblast Křivoklátsko – Informační středisko CHKO Křivoklátsko – Křivoklát. Zároveň jsme se ujali provozu TIC Křivoklát.

Členy ČSOP spojuje aktivní zájem o ochranu přírody a krajiny. 01/71 ZO ČSOP Koniklec vznikla v roce 1990 z původního přírodovědeckého kroužku založeného v roce 1981. V současné době má široké spektrum činnosti. Zaměřuje se zejména na environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu s cílovou skupinou děti, mládež, zastupitelé, podnikatelé, veřejnost a praktickou ochranu přírody. Jejím posláním je učit sebe i druhé chránit životní prostředí a spoluvytvářet hodnoty pro budoucnost. Její vizí je lepší životní prostředí a vyšší kvalita života.

Organizace v roce 2023 měla 16 členů.

Vedení organizace:

PhDr. Dagmar Koucká – předsedkyně ZO
Barbara Doležalová – místopředsedkyně ZO
Markéta Hrnčálová – místopředsedkyně ZO
Ing. Martina Marešová – hospodářka ZO
Mgr. Tereza Divíšek – revizorka ZO

Vlkova 2725/34, 130 00 Praha 3, tel. č. 222 498 758, e-mail: info@ekocentrumkoniklec.cz,
www.ekocentrumkoniklec.cz, IČ: 49629204, číslo účtu: 2500214207/2010

Koniklec na webu

Hlavní stránka 01/71 ZO ČSOP Koniklec, p. s.
www.ekocentrumkoniklec.cz

Facebook 01/71 ZO ČSOP Koniklec, p. s.
www.facebook.com/ekocentrumkoniklec

Instagram 01/71 ZO ČSOP Koniklec
instagram.com/ekocentrumkoniklec/

Počítáme s vodou
www.pocitamesvodou.cz

Facebook Počítáme s vodou
facebook.com/hospodarenisdestovouvodou

Instagram Počítáme s vodou
instagram.com/hospodarenis_destovou_vodou

Ochrana jírovce maďalu proti klíněnce jírovcové
www.klinenka.cz

Pozemkový spolek – Instagramový profil:
[ps_koniklec](https://www.instagram.com/ps_koniklec)

Aby klima bylo prima
www.evp.adaptacepraha.cz

V roce 2023 nás podpořili

Ministerstvo životního prostředí

MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 2

Connecting Markets

Středočeský kraj

Tradiční projekt „Ekologické výukové programy pro žáky pražských MŠ, ZŠ a SŠ 2022/2023“ probíhající na území hl. m. Praha pořádáme nepřetržitě již od roku 2002.

Projekt byl zahájen v návaznosti na předchozí projekt v září 2022 a ukončen v prosinci 2023. V rámci projektu se nám za období září 2022 až červen 2023 podařilo uskutečnit 160 ekologických výukových programů (dále jen EVP) v celkovém počtu 4 335 účastníkohodin (dále jen ÚH), celkově se realizace programů zúčastnilo 2 826 dětí/žáků. Z toho byly EVP realizovány se 105 skupinami dětí pražských MŠ a 1. tříd ZŠ (1 716 dětí / 2 024,25 ÚH), s 47 skupinami žáků 1. stupně pražských ZŠ (956 žáků / 1 850,75 ÚH), se 7 skupinami žáků 2. stupně pražských ZŠ a nižších gymnázií (130 žáků / 424 ÚH) a s 1 skupinou studentů SŠ. Zaznamenali jsme minimálně 121 pedagogů, kteří se zúčastnili realizace našich EVP.

Jako každý rok jsme na základě zpětných vazeb od pedagogů, žáků a lektorů provedli revizi a aktualizaci metodik, pracovních listů a pomůcek našich stávajících EVP. V průběhu projektu byly programy dále průběžně revidovány a aktualizovány, udržovány, pomůcky opravovány a doplňovány. Byla provedena důkladná inventura „lovících“ pomůcek k terénním programům, poničené a nefunkční byly vyřazeny a dokoupeny nové (entomologické pinzety, kelímkové lupy, lupy, poznávací klíče atd.). Byla doplněna a obnovena odborná literatura pro lektorský tým. Výraznější

revizi prošlo 17 programů. Vytvořili jsme čtyři aktuální nabídkové brožury a zosledali je do MŠ, ZŠ a SŠ na území hl. m. Praha a blízkého okolí dle naší aktuální databáze. Byl vytvořen nový program „Praha kamenná a zelená“ pro žáky 2. stupně ZŠ, jehož záměrem je zvýšení jejich historické, kulturní a environmentální gramotnosti o Praze, naučit žáky vnímat své okolí a uvědomit si hodnotu místa, ve kterém žijí. Aktuální nabídku programů jsme propagovali na našich webových a facebookových stránkách, na 6 akcích pro pedagogy a veřejnost a ve 2 článcích, které jsme publikovali v časopise Pražská EVVoluce.

Byla vytvořena evaluační zpráva. Sedm našich lektorů a vedoucích projektu absolvovali v rámci projektu 11 vzdělávacích seminářů, většinu z nabídky SSEV Pavučina, které garantují vysokou kvalitu. Jedna naše lektorka se zúčastnila Veletrhu EVVO 30. ročník, který se pořádá každý rok a slouží ke vzdělávání pracovníků EVVO a sdílení zkušeností z oblasti environmentálního vzdělávání.

V říjnu 2023 jsme zahájili navazující projekt „Ekologické výukové programy pro žáky pražských MŠ, ZŠ a SŠ 2023/2024“ s finanční podporou Hlavního města Praha. Za období září–prosinec jsme uskutečnili celkem 109 EVP v celkovém počtu 3 155 ÚH pro celkem 1 802 dětí/žáků.

Více informací na www.ekocentrumkoniklec.cz/ekologicke-vyukove-programy-praha/.
Projekt byl finančně podpořen Hlavním městem Praha a Státním fondem životního prostředí.

Projekt „Aby klima bylo prima aneb Adaptace škol na změnu klimatu 2022/2023“ navazuje na řadu předchozích projektů s názvem Vzdělávací programy a projekty pro MŠ, ZŠ a SŠ „Adaptace hl. m. Prahy na změnu klimatu“, které mají za cíl přiblížit téma adaptace na změnu klimatu dětem a žákům všech věkových kategorií.

Projekt byl zahájen v září 2022, kdy proběhla elektronická rozesílka do škol s nabídkou zapojení se do projektu, a probíhal pak celý rok 2023, kdy byl v prosinci ukončen. Proběhla důkladná revize metodik šesti programů pro jednotlivé věkové kategorie, aby byly aktuální dle nejnovějších poznatků klimatického vzdělávání.

Celkem se do projektu zapojilo 7 mateřských, 10 základních a 1 střední škola, proběhlo celkem 44 dní realizací programů pro 803 dětí a žáků v celkovém počtu 2 314 účastníkohodin. Děti a žáci mladších věkových kategorií se zapojili absolvováním ekologického výukového programu zaměřeného na téma adaptace měst na změnu klimatu: Proběhlo 13 realizací programu „Žilo bylo jedno město“ pro předškolní děti v 7 mateřských školách, 6 realizací programu „Žilo bylo jedno město“ pro 1. ročník ZŠ ve 4 základních školách, 7 realizací programu „Stavitelé města I“ pro 2. a 3. ročník ZŠ v 5 základních školách.

Žáci starších věkových kategorií nejen absolvovali výukový program, mapovali okolí své školy a dělali různá měření, například termokamerou nebo zasakovací zkoušku, následně navrhli vhodná adaptační opatření a ta prezentovali na projektovém dni ve své škole, aby své návrhy obhájili, a získali tak finance na jejich realizaci.

V této kategorii se uskutečnily 4 realizace 2denního programu (celkem 8 programových dní) „Stavitelé města II“ pro 4. a 5. ročník ZŠ ve 4 základních školách, 3 realizace 2denního programu (celkem 6 programových dní) „Stavitelé města III“ pro 6. až 9. ročník ZŠ v 1 základní škole, 2 realizace 2denního programu (celkem 4 programové dny) „Adaptáči“ v 1 střední škole.

Realizace adaptačních opatření, která navrhli samotní žáci v rámci projektu, proběhla na 4 školách. Ve věkové kategorii 4.-5. třída v ZŠ a MŠ Tyršova vytvořili vyvýšený záhon a zasadili keře a v ZŠ Písnická vysadili rostliny do zahradního

jezírka, nově upravili okolí jezírka a přístup k němu a zasadili keře podél školního hřiště.

Ve věkové kategorii 6.-9. třída se žáci v ZŠ U Obory se rozhodli přivydělat si na adaptační opatření uspořádáním benefiční akce v průběhu třídních schůzek. Žáci projekt prezentovali svým rodičům formou plakátu a osobní prezentace a vybrali 3 858 Kč. Peníze žáci použili na zvelebení prostranství školy – vytvoření nových květinových záhonů u vstupu do školy a zástěny u venkovní učebny z popínavých dřevin. V podzimních měsících žáci napříč ročníky budovali květinové záhony, poté do nich umístili zeminu a zasadili cibuloviny. V jarních měsících osázeli zbylé rostliny.

Ve věkové kategorii středních škol se studenti v OA Hovorčovická rozhodli přivydělat si na adaptační opatření prostřednictvím prodeje vánoční čokolády na školním vánočním jarmarku. Za pořízené peníze (280 Kč) žáci pořídili sazenice či semínka do truhlíků. Za peníze z projektu (16 000 Kč) pořídili žáci následující adaptační opatření: kompostér, sud a sběrač na dešťovou vodu, truhlíky, keramzit, substrát, 3 vajgélie a 3 popelnice na tříděný odpad. Studenti jsou nadšeni a chtějí v projektu dobrovolně pracovat i nadále. Mají v plánu požádat o grant MČ Praha 3 a pořídít altán na školní pozemek, ze kterého by sbírali dešťovou vodu do ozdobné vany s vodními květinami. Chtějí mít na školním pozemku vodní prvek a rovněž trávit volný čas v altánu.

○ letních prázdninách se konal již 7. ročník našeho příměstského tábora **Eko-hraní v pražských lesích**. Pětidenní ucelený program se zaměřením na environmentální vzdělávání dětí má za cíl nabídnout dětem smysluplně strávený čas v zeleni pražských lesů a lesoparků, především dětem z Prahy 3, kde kromě městských parků není mnoho možností vyžití v přírodě. Otevřeli jsme 2 turnusy, které byly plně obsazeny. Celkem se zúčastnilo 61 dětí ve věku 4–12 let.

Naše tábory mají „putovní“ charakter; každý den se s batůžky na zádech vydáme do některé z lokalit pražských lesů za programem v přírodě. Zde společně strávíme celý den a kromě objevování, poznávání, bádání a hraní v zeleni také obědváme, svačíme a odpočíváme, třeba při čtení knížky při poledním klidu na „piknikových“ dekách. Tentokrát jsme navštívili přírodní památku Údolí Kunratického potoka, přírodní památku Housle v Lysolajích, přírodní rezervaci Prokopské údolí a přírodní památku Královská obora (Stromovka). Jeden den jsme jeli na výlet mimo Prahu, do Srbska a okolí – podívat se mimo jiné na Kodskou jeskyni a Kodské kaskády.

Zúčastnilo se mnoho dětí, které s námi absolvovaly tábor již v předchozích letech. Program byl jiný, ale základní model: dopoledne zaměřené na environmentální výuku, odpoledne pak spíše na pohybové aktivity, byl zachován. Děti se na pět dní staly členy expedice a v rámci dopoledního programu zkoumaly drobné živočichy a rostliny, pozorovaly ptáky, tvořily z přírodnin... Vše si zaznamenávaly do svých „cestovatelských deníků“. Odpolední program jsme věnovali pohybovým a zábavným hrátkám, ve slunečných dnech koupání.

Poslední den tábora jsme si zopakovali vše, co jsme se za uplynulé dny naučili a dozvěděli nového. Děti byly za své úsilí odměněny diplomem, medailí a jako dárek na památku dostaly bavlněnou tašku s logem našeho ekocentra.

V termínu 7.–11. 8. se tábora zúčastnilo 31 dětí a v termínu 28. 8. – 1. 9. s námi bylo 30 dětí. Tábor měl velmi pozitivní hodnocení dětí i jejich rodičů.

Více informací na www.ekocentrumkoniklec.cz/primestsky-tabor/.

Projekt byl podpořen MČ Praha 3

Projekt Prima klima škola navazuje na programy Stavitelé města a Adaptáči, které nabízelo Ekocentrum Koniklec již od roku 2016 v rámci projektů Adaptace sídel na změnu klimatu, MAFIAA – místní adaptační fórum a iniciace adaptačních aktivit a Adaptace hl. m. Prahy na změnu klimatu a od roku 2021 v rámci projektu Aby klima bylo prima. Inovace spočívá v přepracování metodiky do podoby vhodné pro pedagogy, aby mohli projekt realizovat samostatně bez pomoci lektora našeho ekocentra. Vznikla tak metodika pro 7.–9. třídu ZŠ k projektu Prima klima škola III a metodika pro 1.–3. ročník SŠ k projektu Prima klima IV. V rámci těchto projektů si žáci nejprve ujasní svůj postoj ke klimatické změně, poté si prostřednictvím oblíbené aplikace kahoot zopakují, co již o problematice změny klimatu vědí, zahrají si simulační deskovou hru Adaptáči, zmapují školní pozemek či okolí školy z hlediska zranitelnosti vůči projevům změny klimatu, navrhnou vhodná adaptační opatření, stanoví pořadí návrhů a na realizaci vítězných návrhů se sami pokusí získat finanční prostředky. Tyto finanční prostředky přidají k penězům poskytnutým z projektu a zvolené/á adaptační opatření na závěr zrealizují.

V roce 2023 se projekt pilotně realizoval na 4 školách a zúčastnilo se jej 200 žáků. Tři sedmé třídy ze ZŠ Třebízského v Kralupech nad Vltavou, dvě osmé třídy a vybraní žáci z 9. tříd ze ZŠ U Obory v Praze 22 – Uhřetíněvsi, žákyně 1. B z Obchodní akademie Hovorčovická v Praze 3 – Vinohradech a žáci Střední průmyslové školy stavební v Mělníku.

Důležitou součástí projektu byly i závěrečné rozhovory s učiteli, kteří projekt na školách realizovali a kteří nám poskytli cennou zpětnou vazbu, na jejímž základě jsme metodiky upravili do finální podoby. Tyto metodiky jsme rozeslali do všech škol zapojených do sítě M.R.K.E.V., aby se mohly případně do projektu zapojit či si jej zrealizovat samy.

Projekt bude pokračovat i v roce 2024, ve kterém dojde k inovaci metodiky k projektům Prima klima škola I (2.–3. třída ZŠ) a Prima klima II (4.–6. třída ZŠ). Cílem projektu Prima klima škola totiž je, aby se do klimatického vzdělávání zapojila celá škola.

- Více informací na webových stránkách projektu ekocentrumkoniklec.cz/prima-klima-skola.
- Projekt byl podpořen Ministerstvem životního prostředí (projekt nemusí vyjadřovat stanoviska MŽP), Středočeským krajem a Hlavním městem Praha.

Praha 2 Zelená a kamenná - komentované vycházky

Projekt měl za cíl zvýšení historické, kulturní a environmentální gramotnosti obyvatel Prahy 2 formou komentovaných vycházek, které postupně obsáhnu celou oblast Prahy 2 a budou se zabývat historií, architekturou, parky, přírodními i vlastivědnými zajímavostmi. Vytvořili jsme metodiku a metodický list pro dvě vycházky – Královské Vinohrady a Náměstí Míru. V období září 2023 – březen 2024 jsme uskutečnili celkem 8 vycházek, kterých se zúčastnilo 82 osob. Každý účastník obdržel metodický list s plánkem vycházky a komentářem k nejdůležitějším zastavením. Každá vycházka trvala 2 hodiny. Absolvováním vycházek si účastníci vytvořili kladný vztah k místu a získali znalosti, které sami mohou dále šířit. Vycházky měly velice kladný ohlas, většina účastníků se těší na jejich pokračování.

- ▶ Více informací na <https://www.ekocentrumkoniklec.cz/komentovane-vychazky/>
- ▶ Projekt byl podpořen MČ Praha 2.

Rozvoj pozemkového spolku představuje základní podpůrnou platformu pro provozování aktivit na mokřadech na Praze 12. Jeho obsahový záběr se prolíná s dalšími projekty zaměřenými na tuto činnost. Zahrnuje především koordinační a administrativní úkony související se sledováním a péčí o lokality: úpravy majetkoprávních vztahů, koordinaci a administraci úklidových akcí, PR spolku a lokalit samotných apod.

Díky vstřícnosti majitelů pozemků na mokřadech bude možné v péči o cenné lokality pokračovat i v roce 2024, protože se nám podařilo bez problémů prodloužit všechny stávající majetkoprávní vztahy.

Úklidové akce v mokřadu Na Beránku se pod názvem UKLIÐME ČESKO, UKLIÐME BERÁNEK postupně stávají tradicí nejen pro nás, ale také pro žáky a pedagogy ZŠ Na Beránku. Jde o tradici nejen užitečnou, ale také žádanou, o čemž svědčí zvyšující se zájem školy o spolupráci. V roce 2023 se na pomoc přihlásily hned dvě třídy. Pro každou z nich jsme uspořádali samostatný sběr, úklid tedy proběhl ve dvou termínech. První z nich připadl na 12. dubna a zúčastnilo se jej 18 dobrovolníků z modré třídy. Celkem sesbírali šest pytlů odpadků, mezi nimiž se objevily i kuriozity typu staré boty a kovové trubky. Druhý termín se konal 18. dubna. Do akce se tentokrát pustila žlutá třída v počtu 27 dobrovolníků a přes nepřízeň počasí a zkrácenou pracovní dobu naplnila osm pytlů. Opět nebyla nouze o zajímavé nálezy, za všechny lze jmenovat nefunkční budík nebo starý kabát. Protože akce byly přítomny hlavně děti od 6 do 9 let, uspořádali jsme pro ně i několik herně - vzdělávacích aktivit na téma zvířátka a jejich život v mokřadu.

Rok 2023 bohužel mokřadům nepřál finančně, klíčový donor nepodpořil managementová opatření. Zorganizovali jsme tedy s pomocí Nadace VIA dárcovskou kampaň, abychom zajistili alespoň nezbytnou podporu pro ochranu obou lokalit do následujícího roku. Do konce roku 2023 se nám díky štědrým dárcům podařilo vybrat částku 36 600 Kč, kterou Nadace VIA navýšila o stejný obnos.

Také se nám letos podařilo uspořádat jedno pracovní setkání pro veřejnost, spojené s odstraněním přebytečné biomasy z podmáčené plochy pro zpřístupnění místa pro budoucí tůňku pro vodní živočichy. Hraběcí den v Cholupickém mokřadu se uskutečnil 23. října za účasti 22 dobrovolníků, z nichž větší část tvořili již tradičně učni z Odborného učiliště pro žáky s více vadami v Komořanech. Za tři hodiny pilného hrabání jsme uvolnili veškerý prostor, který bylo nutné zpřehlednit, aby bylo možné tůňku bez potíží vyhloubit.

Ke kanálům, přes něž proudí k zájemcům „reklama na mokřady“, přibyl v roce 2023 instagramový profil Ekocentra Koniklec. Jak zde, tak na samostatném profilu pozemkového spolku se objevily informace o uskutečněné i plánované činnosti, ať už se jednalo o úklidy či další aktivity, které s mokřady souvisely. O úklidech referoval i web a formou fotoreportáže i Facebook Ekocentra Koniklec, stejně tak se obě platformy zmínily o batrachologickém průzkumu v Cholupicích a o Hraběcím dnu. Veškeré zpravodajství jsme doplnili bohatou fotodokumentací, která názorně ilustrovala vše, co se na mokřadech dělo.

- ▶ Více informací na <https://www.ekocentrumkoniklec.cz/pozemkovy-spolek/>.
- ▶ Projekt byl podpořen ČSOP.

Tůň v Cholupickém mokřadu

Na přelomu let 2022/23 se ve spolupráci s Penthea, z.s. zrodil nápad, jak více podpořit druhovou bohatost a zachovat v lokalitě příznivé podmínky pro život a rozmnožování vodních organismů i do dalších let. Tůňka měla vzniknout na místě malé sondy pro zjištění hladiny spodní vody. Její vznik podpořil i paralelně probíhající batrachologický průzkum, který v ní prokázal rozmnožovací aktivitu skokana hnědého. Byla tedy naděje, že větší vodní těleso osídlí vyšší množství nejrůznějších organismů od bezobratlých až třeba po užovku. Na základě této úvahy jsme tůňku navrhli jako stanoviště, které bude splňovat nároky pro existenci co nejširšího spektra organismů: s velmi mírným sklonem břehů, a tím i snadnou dostupností, s třetinou plochy koncipovanou jako mírně se svažující mělčina a zbytkem objemu v různých hloubkách s maximem v cca 100cm, aby zde voda vydržela i v případě horkého a suchého počasí. Nezbytností bylo bohatě profilované dno, které zajistí mimo jiné plošky s kolísavou hladinou. Takové uspořádání může přilákat druhy, jejichž životní cyklus je závislý na dočasném vyschnutí. Celková plocha nádrže byla naplánována na přibližně 30 m². Část břehů měla být zajištěna nenápadným valem.

Samotná realizace tůňky byla skutečným vánočním dárkem, neboť proběhla v prosinci roku 2023 v okamžiku, kdy jsme již měli souhlas s jejím zbudováním a zároveň nehrozilo, že by se v místě prací vyskytovaly organismy, které by hloubení mohlo ohrozit. Ještě před bagrováním jsme v rámci Hraběcího dne vyčistili lokalitu od porostů všudypřítomné a výhled zaclánějící třtiny. Práci kupodivu urychlila neočekávaná sněhová nadílka, protože nízké teploty pomohly jízdě bagru po nestabilním povrchu a napadaný sníh se po tání stal rychlým zdrojem vody. Při první povánoční návštěvě již bylo „vodní sídliště“ stoprocentně nachystáno pro své budoucí zvířecí nájemníky.

► Tůňka byla realizována díky podpoře Nadačního fondu Veolia a ČSOP. Za povolení vybudovat tůňku na svých pozemcích děkujeme městské části Praha 12.

Monitoring obojživelníků v lokalitě cholupický mokřad

Abychom se mohli o mokřadní lokality starat rok od roku lépe, je nutno mít k dispozici co nejvíce dat o jeho obyvatelích, a to nejlépe průběžně a v co nejširším průřezu. Jednou z klíčových skupin organismů ukazujících kvalitu a změnu stavu prostředí jsou bezesporu obojživelníci, proto jsme svou pozornost letos upřeli právě na ně. Důležitým podnětem pro průzkum byl i nápad vybudovat v Cholupicích tůňku, protože na obojživelníky jsme mysleli jako na jedny z nejpodstatnějších živočichů, pro které by se zde hodila.

Základní metodou pro studium těchto živočichů je odchyt a vzhledem k tomu, že drtivá většina druhů je u nás zákonem chráněna, bylo nutné opatřit si výjimku ze základních podmínek ochrany zvláště chráněných živočichů. Požádali jsme o ni již v únoru, ale získali jsme ji až v květnu, již po období páření, kdy se obojživelníci nejlépe sledují. Byli jsme tedy odkázáni „pouze“ na jeho výsledky, tedy larvy a případně zbytky snůšek. V této situaci se nám podařilo nalézt v mokřadu dva druhy zemních skokanů. Jednalo se konkrétně o skokana hnědého a skokana štíhlého, jehož dospělého jedince jsme našli i v říjnu při shrabávání posečené trávy a mohli jej tak představit i našim dobrovolníkům. V blízkém okolí mokřadu se nám ještě podařilo zaznamenat výskyt ropuchy obecné. Během průzkumu jsme narazili i na další zajímavé živočichy, například na dvě užovky obojkové, které si v sondě podle všeho štědře dopřávaly večere v podobě pulců.

Průzkum obojživelníků v Cholupickém mokřadu nám ve výsledku vyjevil několik zajímavých podnětů. Nejdůležitějším z nich byla oprávněnost vybudování větší nádrže, protože vhodná rozmnožiště pomalu, ale jistě přirozenými procesy zanikají. Ta, které se zde stále drží, je nutno zbavit určitého podílu zarůstajících rostlin, aby se zde udrželo přijatelně prostupné vodní těleso. Zda bude třeba i navrhované snížení valů pozůstalých po starých odvodňovacích pracích, nejspíše ukáže kontrolní průzkum, který bychom rádi uskutečnili příští rok.

► Průzkum byl finančně podpořen ČSOP v rámci programu Ochrana biodiverzity.

Jedním z živočichů, kteří ocení přítomnost tůňky, je užovka obojková

Projekt Počítáme s vodou (2022–2024), který je již pátým pokračováním stejnojmenného projektu, navazuje na projekty Počítáme s vodou IV (2019–2022), Počítáme s vodou III (2017–2018), Počítáme s vodou II (2016), Počítáme s vodou (2013–2015) a řadu dalších předchozích aktivit naší organizace zaměřených na podporu zavádění opatření a postupů správného hospodaření s dešťovou vodou a modro-zelené infrastruktury v urbanizovaném prostředí. Hlavní cílovou skupinou tohoto poradensko-vzdělávacího projektu jsou zástupci veřejné správy ČR a odborná veřejnost. V průběhu roku 2023 jsme pokračovali v pořádání seminářů. Ve spolupráci s MČ Praha 7 se 25. května uskutečnil praktický seminář o hospodaření s dešťovou vodou a modro-zelené infrastruktuře na Praze 7. Cílem semináře bylo, aby účastníci přinesli na seminář své konkrétní přístupy a problémy se začleňováním modro-zelené infrastruktury ve své lokalitě. Další, základní seminář, byl uspořádán v Třeboni 12. října, kde představila realizace Renáta Kněžínková z MÚ Třeboň. Online základní seminář s hostem Lukášem Řádkem o projektu Krajina na hraně města v Litomyšli se konal 18. října. V červnu se konala také jedna online debata s Martinem Vysokým, krajinářským architektem ze společnosti EDGE ve švédském Malmö. Každoroční mezinárodní konference Počítáme s vodou byla uspořádána na téma Modro-zelená infrastruktura – od detailu k údržbě. Konference bylo možné se zúčastnit online anebo prezenčně v OREA Hotel Angelo na Praze 5. Dne 9. listopadu tak promluví k posluchačům 16 mluvčích, kteří se podělili o své zkušenosti. Mezi zahraničními řečníky byl krajinářský architekt a urbanista Denis Dujardin z Belgie, projektant a urbanista Dirk van Peijpe z Nizozemska, architekt, urbanista a zakladatel krajinné laboratoře „lala.ruhr“ Sebastian Schlecht z Německa a krajinářský architekt Neil McLean Goring z Dánska. Výstupy z konference včetně sborníků anotací příspěvků jsou k dispozici na webových stránkách projektu. Konference byla finančně podpořena MČ Praha 5, Sítí středisek ekologické výchovy Pavučina a Hlavním městem Praha.

Projekt i nadále poskytuje poradenství týkající se hospodaření s dešťovou vodou na soukromém i veřejném majetku. Průběžně je také doplňována Mapa přírodě blízkých příkladů hospodaření s dešťovou vodou v ČR i zahraničí. Na webových stránkách je možné sledovat publikované tematické odborné články.

Projekt je spolufinancován Státním fondem životního prostředí České republiky na základě rozhodnutí ministra životního prostředí.

Počítáme s vodou v Praze III

Projekt navazuje na stejnojmenný projekt realizovaný v letech 2021–2022. Má stejné téma jako projekt národní, ale je zaměřen na pražské prostředí a zástupce veřejné správy hlavního města a jednotlivých městských částí. V rámci projektu byl ve spolupráci s projektem Počítáme s vodou V uspořádán v květnu seminář ve spolupráci s MČ Praha 7. Průběžně byly zodpovídaný dotazy, vydány články a doplněné realizace do Mapy příkladů. Také proběhla pražská exkurze za příklady praxe hospodaření s dešťovou vodou, při níž jsme nově navštívili veřejná prostranství bytového komplexu SUOMI Hloubětín, SOŠ Českobrodská, parku U Kněžské louky na Praze 3 a prostranství před OC Cíl na Praze 10. Z pražské exkurze byla pořízena videoreportáž, kterou je možné zhlédnout na stránkách projektu spolu se sborníkem.

Počítáme s vodou v Praze IV

Projekt navazuje na stejnojmenný projekt realizovaný v letech 2022–2023. V rámci tohoto projektu, který byl zahájen v říjnu 2023, byla uspořádána v listopadu Mezinárodní konference Počítáme s vodou. Další aktivity projektu jsou naplánované na rok 2024.

► Více informací na www.pocitamesvodou.cz.

► Projekty Počítáme s vodou v Praze III a IV byly podpořeny Hlavním městem Praha.

Projekt WE4EU - setkání delegátů v Mělníku

Naše organizace se podílela na přípravě programu setkání delegátů šesti spolupracujících měst v rámci projektu WE4EU, které se konalo ve dnech 7. - 9. července v Mělníku. Hlavním tématem byla práce s dešťovou vodou v městském prostoru. První den jsme pro delegáty připravili workshop na téma Práce s dešťovou vodou. Druhý den jsme zorganizovali v Praze exkurzi s praktickou ukázkou hospodaření s dešťovou vodou v rámci udržitelnosti zeleně a s respektem k hospodárnosti v samotném historickém centru města. Účastníkům exkurze byly postupně představeny ukázky dobré praxe na příkladech práce s vodou a zelení v Čelakovského sadech, na Václavském náměstí a Smetanově nábřeží.

► Projekt byl zadán a podpořen městem Mělník.

Konference o ekovýchově - biodiverzita aneb bohatství života v Praze

14. konference o ekovýchově v Praze proběhla 21. září 2023 v Michnově paláci pod Petřínem. Letošní ročník nesl podtitul Biodiverzita aneb bohatství života v Praze. O úvodní slovo se postaral zástupce organizátora celé akce Petr Holý, koordinátor oblasti environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty z Magistrátu hlavního města Prahy.

Úvodní přednáška Jiřího Roma z pražského magistrátu byla o regionální směsi semen, kterou si odbor ochrany prostředí začal pěstovat. V další přednášce se posluchači od Jana Froňka ze vzdělávacího centra Tereza dozvěděli o kapesních lesech pro školy. Petra Caltová z Národního muzea představila aplikaci iNaturalist. Kateřina Čiháková, která učí na ZŠ Plaňany přírodopis a chemii, představila návrh, jak zaujmout děti, které vyrostly na YouTube a TikToku. Na závěr přednáškového bloku vystoupila třináctiletá Viktorie Seifertová, která působí jako ambasadorka projektů České koalice pro ochranu biodiverzity. Viktorie Seifertová ve svém příspěvku popsala, jakými způsoby se snaží oslovit své vrstevníky a zaujmout je pro téma ochrany přírody.

Na poslední přednášku přímo navazovala panelová diskuze. Zúčastnili se jí všichni přednášející a odpovídali na zajímavé a různorodé otázky z publika. V průběhu celé konference probíhal veletrh organizací nabízejících EVO. Veletrhu se letos zúčastnilo celkem 23 organizací. Odpoledne se konalo 8 workshopů.

V přestávce na oběd, jejíž součástí byl intenzivní networking a návštěva stánků na veletrhu, pak měli účastníci konference možnost navštívit připravené interiérové a terénní workshopy, které zájemcům nabídly široké spektrum témat zaměřených na biodiverzitu v Praze.

Na konferenci se do sálu přišlo podívat celkem 135 osob, dopolední přednášková část byla zároveň streamována online.

► Projekt byl zadán a financován Magistrátem hlavního města Prahy.

Dům zaniklých řemesel a expozice skanzenu v Dolní Vidimi

Naše organizace je v objektu v dlouhodobém pronájmu a podílí se na zajišťování provozu i oprav. Od roku 2015 nabízíme víkendové akce pro veřejnost. Zájemci si mohou vyzkoušet stloukání másla, pečení chleba a housek, předení vlny z česance, výrobu provazů, drátování apod. Návštěvníky také seznamujeme s historií domu, jeho dobovými zvláštnostmi a životem lidí na venkově v 18. a 19. století.

► Více informací na <https://www.ekocentrumkoniklec.cz/dum-zaniklych-remesel-vidim/>.

V parku Lannova jsme se 13. června opět zúčastnili akce **Voda je život** se stánkem s aktivitami pro děti na dané téma a informačními letáčky pro dospělé. Jako každý rok již mnoho let jsme se 17. října zúčastnili konference pro učitele mateřských škol na Toulcově dvoře s tématem **Pros/zpíváme v mateřské škole**, kde jsme na svém stánku představili programy a aktivity pro předškolní děti, ale i další informace pro dospělé. Jako součást vzdělávání o klimatu se někteří naši pracovníci zúčastnili 26. ledna **Konference Učíme (se) o klimatu**, dále pak 1. února třetího ročníku konference Ekoškoly: **Změňme klima** a také semináře **Učíme (se) o klimatické krizi**, který se konal 29. - 31. března. Na **Kapradí** - krajské konferenci k EVVO pro učitele všech stupňů, která se konala 3. listopadu v Litoměřicích, jsme k programu přispěli svým workshopem pro učitele mateřských škol na téma Voda nad zlato. Dílna nabídla inspiraci, jak „vodní téma“ v kontextu klimatické změny přiblížit předškolákům. Prostřednictvím zážitkových a herních aktivit si vyzkoušíte, jak lze dětem pomoci pochopit koloběh vody v přírodě a všechny souvislosti, které jsou s ním spojené. Na závěr byl prostor pro diskuzi a sdílení zkušeností.

V rámci akce **Uklidíme Česko** jsme 12. a 18. dubna vyčistili mokřad Na Beránku. Na podzim jsme organizovali dobrovolnické shraby na obou mokřadech a shrab listí jírovce maďalu.

Ochrana jírovce maďalu proti klíněnce jírovcové

I v roce 2023 proběhl ve spolupráci s MČ Praha 3 podzimní shrab jírovcového listí ve 21 vnitroblocích na Praze 3. Shrab probíhal od 20. října do 20. prosince 2023 a každý vnitroblok byl navštíven minimálně jednou a některé dvakrát, v závislosti na množství spadného listí. 17 vnitrobloků v roce 2023 shrabávali naši brigádníci a 4 vnitrobloky si shrabali sami obyvatelé vnitrobloků. Naši brigádníci naplnili jírovcovým listím celkem 273 pytlů a obyvatelům Prahy 3, kteří se zapojili do shrabu svých vnitrobloků, jsme vydali celkem 14 pytlů. Tyto speciální papírové pytle určené k likvidaci jírovcového listí napadeného klíněnkou si mohli obyvatelé Prahy 3 vyzvednout na adrese Ekocentra Koniklec nebo přímo na MÚ Prahy 3. Odvoz naplněných pytlů pak i letos zajistila MČ Praha 3.

► Celý projekt proběhl díky finanční a materiální podpoře MČ Praha 3.

Naučná stezka Hájecké putování

Práce na naučné stezce pokračovala i v roce 2023. Zahájili jsme jednání s městskou částí Praha 22 o umístění jednotlivých prvků na obecních pozemcích a definitivně stanovili trasu stezky jako okruh se začátkem i koncem na autobusové zastávce v Hájku.

Současně s jednáními ohledně lokalizace prvků probíhal sběr informací. Zdrojů jsme využili hned několik: kromě příběhů a pamětí sdílených hájeckými starousedlíky jsme získali cenné textové materiály od kurátora místního muzea, historika, znalce původu „stromového bludiště“ a členů Spolku občanů Hájku. Součástí pátrání po zajímavostech byla rovněž návštěva kostela sv. Markéty, z níž jsme vytěžili foto náhrobní desky s dobře čitelným textem. Ten jsme později začlenili do virtuální hry jako podklad k luštění úkolu. Další důležité součásti obsahu jsme podchytili pátráním v archivech, knihovnách, studiem odborných článků z oblasti historie, archeologie a ochrany přírody a v neposlední řadě i vlastním pozorováním přímo v terénu. Při tvorbě tabulí nám také pomohli žáci ZŠ Bratří Jandusů, kteří vytvořili ilustrované „průvodce“ v podobě postaviček bésů, nadpřirozených bytostí ze slovanské mytologie. Z výtvarné soutěže, uspořádané ve škole, vzešla spousta zajímavých obrázků, z nichž jsme hlasováním tříčlenné poroty vybrali trojici postav spojených s přírodními živly: paní vod rusalku, ochránce stromů a lesů lešije a zlomyslného domácího skřítko plivníka. Každý z nich zaujal místo na jedné tabuli, kde čtenářům sděluje odpovědi na hádanky a úkoly z textu.

Výsledkem bylo 6 panelů s kombinací přírodovědných a historických poznatků:

▷ Panel Hájek v proudu času, umístěný u autobusové zastávky, seznamuje návštěvníky se 700 let dlouhou historií Hájku; textový obsah doplňuje i mapa z roku 1783 a současná mapa s trasou stezky.

▷ Dvoustranná tabule Zelená dálnice Rokytky pojednává o komunikačních trasách živočichů v přírodě a říčce Rokytky jako součásti systému těchto „cest“; dětem přibližuje problematiku pomocí provázkové hříčky. Tabule stojí na louce poblíž betonového přechodu přes říčku a její průvodkyní je rusalka.

▷ Herní stůl Stíny nad hájeckými poli pomáhá v určování siluet dravců, které lze zahlédnout v okolí Hájku.

▷ Otočný panel U Tří kaštanů, instalovaný na stejnojmenném odpočívadle, nejenže diskutuje o několika možných verzích příčin jejich vysazení, ale také vysvětluje význam drobných skupin stromů a dělicích mezí pro polní krajinu. Proč ze tří starých jírovců dnes zbyly jen dva, objasní druhý nadpřirozený průvodce – lešij.

▷ Panel Stromové bludiště odhaluje původ podivuhodné aleje zkroucených ovocných stromů a předvídá její osudy v budoucnosti.

▷ Poslední panel stezky je sondou do života obyvatel blízkého hradiště v období krátce po jeho vzniku v 10. století. Scénka zachycená na velkém obraze představuje jednak reálie běžného fungování v době českého raného středověku, zároveň však skrývá záluďný úkol, jehož pachatelem je třetí bytost z mýtů a bájí – plivník.

Vedle fyzického informačního obsahu stezky jsme se v Hájku rozhodli doplnit klasické tabule nadstavbou v podobě hry spustitelné z mobilní aplikace. Tvůrcem digitální platformy byla firma GEOFUN a společně s jejími pracovníky jsme zavedli hráče do 10. století. Do lesů, polí a luk jsme vypustili virtuální běsy, kteří jsou ze záhadných důvodů v ostrém sporu s obyvateli hradiště... Hráči v průběhu hry pomáhají veliteli posádky svár urovnat a zjišťují, co za ním vlastně vězí. K řešení záhady musejí překonat řetěz překážek v podobě hádanek a úkolů, které jim po cestě předkládají běsové. Úlohy se týkají nejen živlů a přírodních jevů, na které mají dotyčné bytosti vliv, ale také jejich ochrany pro budoucí generace. Hra začíná podobně jako stezka u zastávky v Hájku, končí ale poblíž hradiště u kostela sv. Markéty.

Slavnostní otevření stezky proběhlo 25. října a 5. listopadu za přítomnosti členů naší organizace, zástupců NET4GAS, ČSOP a městské části Praha 22, a především těch, pro něž byla stezka vytvářena: občanů Hájku, ale také zájemců z řad milovníků přírody a výletů z bližšího či vzdálenějšího okolí. Po úvodních projevech, slavnostním křtu a přestřižení pásky se všichni vydali na komentovanou prohlídku trasy a panelů.

► Více informací na <https://www.ekocentrumkoniklec.cz/naucna-stezka-hajecke-putovani/>.

► Dokončení naučné stezky finančně podpořil NET4GAS, generální partner ČSOP.

► Za možnost realizovat stezku děkujeme také městské části Praha 22, občanům Hájku u Uhříněvsí a dětem ze ZŠ Bratří Jandusů.

Naučná stezka Město z ptačí perspektivy - rekonstrukce a rozšíření informačního potenciálu

Na rok 2023 připadla větší část veškerých prací jak na rekonstrukci, tak na virtuální doplnění poškozené stezky Město z ptačí perspektivy, kterou jsme zahájili již v roce předchozí. Na tabulích bylo nutno opravit veškeré odcizené prvky, především ručně malované originální ptáčky. Ty jsme nahradili obrázky vytištěnými na dibond. Hodně času věnovaného nápravě škod zabralo čištění desek od posprejování, avšak technicky nejnáročnější bylo nahradit dvířka na tabuli s aktivitou „adaptační pexetrio“. Tuto tabuli navíc postihla další, neplánovaná škoda: těsně po odeslání žádosti o projekt ji neznámí vandalové zcela vyvrátili ze země. Jelikož jsme s podobnou událostí v projektu nepočítali, budeme toto poškození řešit jinými prostředky. Další práce na plné zprovoznění panelů obnášely připevnění nových pouzder se zalitými pírkami, nahrazení propojovacích provázků a nahrazení nespolehlivých magnetů závěsnými háčky (veškerá vyjmenovaná opatření se týkala hříčky, kde se provázky přichycuje pírkou k obrázku ptáka).

Koncem roku 2023 jsme nahradili dvě zmizelá krmítka v centrální části lesoparku, zhotovili jsme je s pokročilejší technologií dávkování, tzv. násypné. Obě krmítka nám v rámci workshopu Ptačí Ježíšek pomohli vyvysít a naplnit žáci 7. B z blízké ZŠ Jitřní. Zároveň se žáci dozvěděli, co má správný ptačí Ježíšek zařadit, a čemu se naopak vyhnout, aby se obdarovaným co nejvíce zavděčil. Seznámili se rovněž s nejděčnějšími ptačími strážníky včetně těch, kteří krmítka využívají poněkud nekonformním způsobem.

Novou zkušeností pro nás byla tvorba rozšířeného obsahu tabulí přístupného přes QR kódy. Pro rozšíření jsme zvolili tři z pěti klíčových témat stezky: ptačí budky, migrace a adaptace. Na stezce se nyní zájemci o hlubší problematiku mohou dozvědět více o mechanismech vzniku přizpůsobení ptačího těla, o „závodech ve zbrojení“ zvaných koevoluce, o různých druzích ptačích cest, jejich příčinách a metodách studia nebo podrobnosti o výrobě, vyvěšování a druzích ptačích budek. Všechna doplnění jsou pojata jako kombinace krátkých textů, obrázků a schémat; jednotlivé typy sdělení jsou graficky rozčleněny a uspořádány do boxů, aby mohly sloužit nejen běžným návštěvníkům stezky, ale také například při školní výuce.

► Více informací na

<https://www.ekocentrumkoniklec.cz/naucna-stezka-mesto-z-ptaci-perspektivy/>

► Naučnou stezku jsme renovovali za finanční podpory Hlavního města Prahy.

Služby v rámci podpory akcí v oblasti životního prostředí a EVO

Naše organizace zajišťovala pro Hlavní město Praha přípravu propagačních materiálů, informačních letáků a administrativní práce spojené s distribucí a realizací informačních a osvětových akcí v oblasti životního prostředí a EVO.

► Projekt byl zadán a finančně podpořen Hlavním městem Praha.

V roce 2023 nás sponzorovali

Finanční zpráva se skládá ze zjednodušeného přehledu aktiv a pasiv, nákladů a výnosů doplněného přehledem přijatých dotací. Tyto základní ekonomické ukazatele jsou doplněny stručným komentářem.

Účetní výkazy ke dni 31.12. 2023

rozvaha

aktiva	počáteční stav	koncový stav
nedokončená výroba	0	20.000
pokladna	107.000	47.000
běžný účet	1.397.000	1.525.000
pohledávky z obchodních vztahů	0	18.000
jiné pohledávky z titulu dotací	935.000	907.000
aktiva celkem	2.439.000	2.517.000
pasiva	počáteční stav	koncový stav
dodavatelé	55.000	89.000
ostatní závazky	32.000	73.000
závazky k zaměstnancům	62.000	59.000
závazky k SP a ZP	15.000	16.000
ostatní přímé daně	4.000	2.000
záv. ve vztahu ke st. rozpočtu	835.000	798.000
jmění	1.121.000	1.436.000
účet výsledku hospodaření	0	44.000
hosp. výsledek ve schval.řízení	315.000	0
pasiva celkem	2.439.000	2.517.000

výkaz zisku a ztráty

náklady	hospodářská činnost	hlavní činnost
spotřeba materiálů	2.000	114.000
spotřeba energií	0	60.000
cestovné	0	3.000
náklady na reprezentaci	0	19.000
ostatní služby	19.000	2.701.000
mzdové náklady	0	1.245.000
zákonné sociální pojištění	0	134.000
jiné ostatní náklady	0	9.000
změna stavu nákladů	-20.000	0
členské příspěvky	0	5.000
náklady celkem	1.000	4.290.000
výnosy	hospodářská činnost	hlavní činnost
tržby z prodeje zboží a služeb	7.000	1.749.000
přijaté příspěvky (dotace, granty)	0	2.574.000
přijaté dary	0	0
členské příspěvky	0	5.000
výnosy celkem	7.000	4.328.000
hospodářský výsledek	6.000	38.000

Přehled přijatých grantů a dotací v roce 2023

projekt	celkový grant/dotace	přijato v roce 2023	donor
Ekologické výukové programy	500.000	500.000	MHMP
Aby klima bylo prima	400.000	400.000	MHMP
Počítáme s vodou v Praze IV	400.000	400.000	MHMP
Prima klima škola	179.361	179.361	MŽP
Prima klima škola	36.200	36.200	Středočeský kraj
Šablony	21.048	21.048	MŠMT (SSEV Pavučina)
Počítáme s vodou IV	1.996.486	853.908	SFŽP
Počítáme s vodou V	2.027.707	0	SFŽP
Komentované vycházky	20.000	20.000	MČ Praha 2
Ochrana jírovice maďalu proti klíněnce jírovcové	49.900	49.900	MČ Praha 3
Příměstské tábory	40.000	40.000	MČ Praha 3
Počítáme s vodou	20.000	20.000	MČ Praha 5

Komentář

Projekty získané v roce 2023 realizované v letech 2023/2024 mají v roce 2023 úměrně nákladům časově rozlišené výnosy. Tyto projekty tvoří 52,4% příjmů z dotací získaných v roce 2023 (Ekologické výukové programy v Praze, Aby klima bylo Prima, Počítáme s Vodou v Praze IV a Komentované vycházky na Praze 2).

Jiné pohledávky 907 tisíc Kč v rozvaze znázorňují projekt Počítáme s vodou IV a Počítáme s vodou V, ze kterých plynou další výnosy až v roce 2024, ale náklady byly již v roce 2023.

Závazky ke státnímu rozpočtu ve výši 798 tisíc Kč znázorňují nevyčerpané dotace (Ekologické výukové programy v Praze, Aby klima bylo Prima, Počítáme s Vodou v Praze IV a Komentované vycházky na Praze 2), které jsme získali v roce 2023 a pokračují do roku 2024. Závazky k zaměstnancům a sociálním institucím byly splaceny v průběhu ledna 2024. Závazky k dodavatelům a ostatní závazky byly uhrazeny do data zpracování výroční zprávy.

Přehled dotací se nemusí shodovat s celkovou hodnotou projektů. Většina realizovaných projektů je kofinancována.

Výsledkem hospodaření za rok 2023 je zisk ve výši 6 tisíc Kč v hospodářské činnosti a zisk 38 tisíc Kč v hlavní činnosti. **Celkem je tedy výsledek hospodaření zisk 44 tis. Kč.** Tento hospodářský výsledek je plně v souladu s neziskovým charakterem organizace. Tento zisk bude v plné výši využit na činnost organizace.